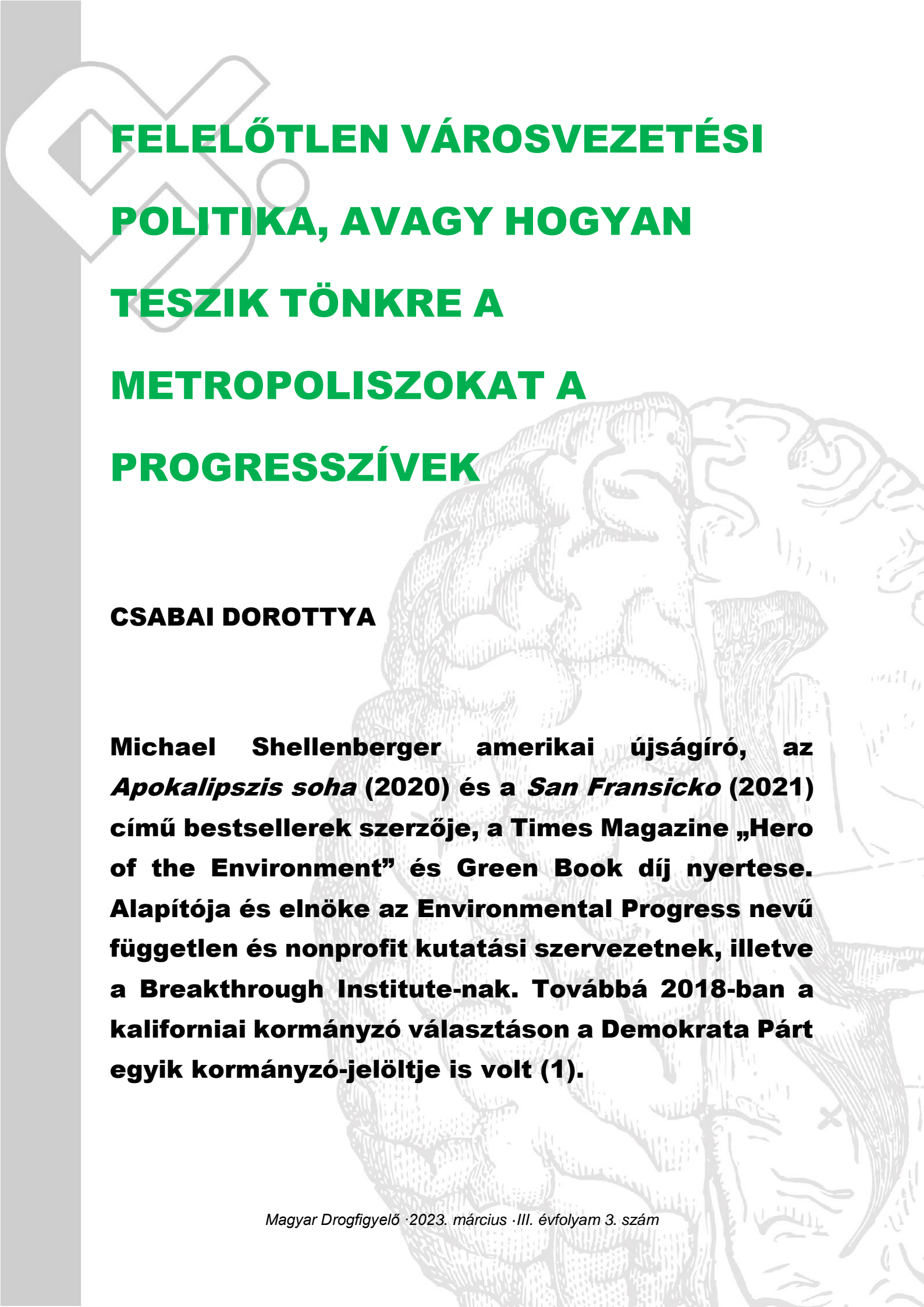

RECENZÍÓ

FELELŐTLEN VÁROSVEZETÉSI POLITIKA, AVAGY HOGYAN TESZIK TÖNKRE A METROPOLISZOKAT A PROGRESSZÍVEK

CSABAI DOROTTYA

Michael Shellenberger amerikai újságíró, az *Apokalipszis soha* (2020) és a *San Fransicko* (2021) című bestsellerek szerzője, a Times Magazine „Hero of the Environment” és Green Book díj nyertese. Alapítója és elnöke az Environmental Progress nevű független és nonprofit kutatási szervezetnek, illetve a Breakthrough Institute-nak. Továbbá 2018-ban a kaliforniai kormányzó választáson a Demokrata Párt egyik kormányzó-jelöltje is volt (1).

Eddigi munkássága során főként a politika, a környezetvédelem, az éghajlatváltozás és az atomenergia metszéspontjaira fókuszált, azonban viszonylag új könyvében, a *San Fransicko-ban* arra keresi a választ, hogy a progresszizmus hogyan kapcsolódik a hajléktalanság, a kábítószerfüggőség és a mentális betegségek témaköréhez.

A *San Fransicko* kötet kendőzetlen, polemikus stílusban mutatja be a Kalifornia állambeli San Francisco városát pusztító emberi nyomorúságot és a városromlás fokozatos bekövetkezését okozó progresszív politika eredményét. A könyvet teljessé és megfoghatóbbá teszik a számunkra talán kevésbé ismert, Kalifornia történelméből kiragadott részletek és a pontos statisztikai adatok. Pont emiatt akár útmutatóként is szolgálhat San Francisco közelmúltbeli politikai történetének megértéséhez. A könyv fő mondanivalóját jelenlegi és volt hajléktalanokkal, kábítószerfüggőkkel, szociális munkásokkal és tudósokkal készült mély interjúk sorozatára fűzi fel, ezzel közelebb hozva a témát az olvasóhoz.

Elsőként fontos meghatározni azt, hogy Michael Shellenberger 300 oldalas véleményformálásában mégis mi mellett érvel. A könyv alcíme szerint a városokat a progresszívek teszik tönkre, egyetlen kérdés, hogy miért teszik mindezt. A megfogalmazás kissé provokatív, azonban talán ez eredményezi azt, hogy az olvasóban vágyat kelt, hogy utána járjon annak, hogy mi áll az erős várospolitikával kapcsolatos kritika mögött. Shellenberger azt fejt ki, hogy a progresszívek úgy gondolják tudják, hogyan kell a hajléktalanságot, az egyenlőtlenségeket és a bűnözést

megoldani, de az általuk irányított városokban alkotott politikák mégis valahogy, csak tovább rontottak a már meglévő nehézségeken.

De kik is azok a progresszívek? A progresszivizmus az Egyesült Államokban indult politikai és társadalmi reformmozgalomként, amely jelentős változást hozott a politikában és a kormányzásban a 20. század első két évtizedében. Főként olyan kérdésekkel foglalkozik, melyek a társadalom modernizációjának eszméivel, impulzusokkal kapcsolatosak. Az amerikai politikában általában azokat a baloldali és populista mozgalmakat értjük a progresszivisták alatt, akik például az egyetemes egészségügyi rendszert, a gazdasági igazságosságot vagy a bérek egyenlőségét és a munkavállalói jogokat hirdetik.

Schellenberger főként San Francisco városát veszi górcső alá, ugyanakkor más progresszív vezetéssel rendelkező városok, mint Seattle vagy Los Angeles is megjelennek viszonyítási alapként. Olyan témák széles skálája kerül taglalásra, mint a nagyvárosokat sújtó hajléktalanság és a lakáshoz való hozzájutás, a kábítószer-függőség és a tiltott szerekkel kapcsolatos visszaélések, valamint a rendőrség és a szociális központok közötti kapcsolatok és feszültségek. Az előbb leírtak helyszínéül, olyan sötét múlttal rendelkező városnegyed szolgál, mint a San Francisco-i Tenderloin negyed. A könyvet tartalmilag két nagyobb részre lehet felosztani, melyből az első tíz fejezetben olvashatunk a változtatást indokló érvekről, ahol ezeket alátámasztó statisztikai adatokat találunk, míg a második részben eltér a politikától és jellegzetes „viktimológiai” hipotézisét fejt ki az író.

Fontos tisztázni, hogy egy olyan összetett téma, mint a hajléktalanság nem vizsgálható csak egy aspektusból, ezért a *San Fransicko-t* Shellenberger azzal kezdi, hogy néhányan a hajléktalanságot leginkább a

szegénység és a lakhatási költségek magas árának tudják be, azonban összehasonlítva más nagyvárosokkal, nem ez okozza a legfőbb gondot. San Franciscóban meglehetősen magas a hajléktalanok aránya, azonban nem rosszabb, mint más nagyvárosokban, akár Bostonban vagy New Yorkban. Mégis miért fókuszál akkor az író csak erre a városra? Általánosságba véve, a hajléktalanok főként a belváros egyes területein koncentrálódnak, így az arra járó turista vagy üzletember valószínűleg sokkal nagyobb számban találkozik velük itt, mint akkor, ha esetlegesen ez az arány egyenletesen oszlana el az adott városban. Csakhogy San Francisco éghajlati adottságai még kedveznek is az utcán élő embereknek, mivel a meleg időjárás miatt nem szükségszerűen kell menedéket keresniük. A megnövekedett számhoz az is hozzájárul, hogy a kaliforniai állam engedékenysége a kábítószer-használatra vonatkozóan még inkább idevonzza a máshol fedél nélkül élőket, így megkapjuk a választ arra, hogy mégis miért találunk itt több embert az utcán, mint esetleg azt más városban tennénk. Itt összefüggést von az előbb említettek és aközött, hogy kutatók már évtizedek óta dokumentálják nemcsak a mentális betegségek és a szerhasználat elterjedtségét a hajléktalanok körében, hanem ennek kialakulásában játszott szerepét is.

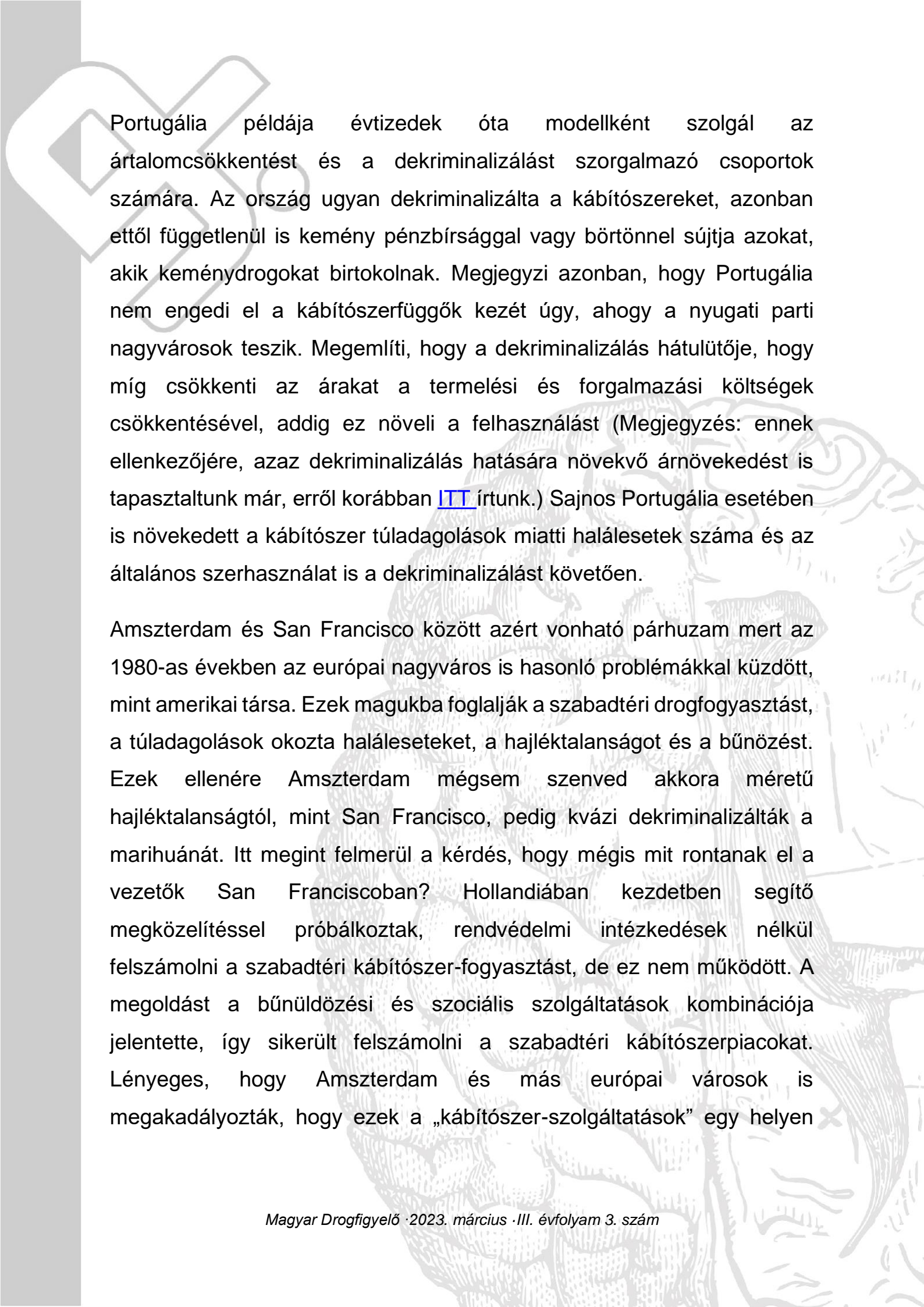
Nem működő lakhatási politika

A progresszívek által támogatott, a probléma megoldása érdekében hozott politika, a Housing First, mint nem működő eljárás kerül tanulmányozásra. Ez olyan megközelítést foglal magába, melynek hívei azt vallják, hogy a hajléktalan embert először lakhatáshoz kell juttatni, annak érdekében, hogy kezelni tudja káros szokásait és mentális betegségét, azonban nem kötik feltételekhez, például kötelező elvonó kúrához a hosszú távú ott maradáshoz. A könyv kiemeli, hogy manapság

figyelmén kívül hagyjuk a mentális betegségek és a kábítószer-használat összefüggését a hajléktalanságban, ehelyett sokszor csak a mélyszegénységre asszociálunk. Számos statisztikai adattal szolgál a könyv annak bizonyítására, hogy jelentősen magasabb számú mentális beteget és kábítószer-használót találunk a hajléktalanok körében. Keresve a választ arra, hogy mégis miért nem tud San Francisco elegendő lakást biztosítani ezeknek az embereknek kiderül, hogy a költségvetés nem lenne akadály a város számára. Azonban sok esetben az állam által biztosított átmeneti megoldásként működő menedékhelyek nem vezetnek eredményre. Az olyan városok, mint San Francisco, ahol sokkal megengedőbbek a kábítószerekkel kapcsolatban azt eredményezi, hogy a hajléktalanok „szívesebben” maradnak az utcán annak érdekében, hogy kielégítsék függőségüket és szabadabban, könnyebben jussanak hozzá illegális szerekhez, mint azt egy esetleges menedékhelyen tennék. Sajnos sok esetben a függőségük az, ami felülírja döntéseiket, még akkor is, ha esetleg az jobba tenné az életüket.

A kábítószer dekriminalizációjának kérdése

A lakhatási probléma mellett egy másik, igen releváns része a könyvnek a kábítószer dekriminalizációról szól, amelynek működésképtelensége mellett érvel az író. A tágabb látókör érdekében holland és portugál példákat is hoz a téma kapcsán. Kaliforniában 2016-ban legalizálták a marihuánát, azonban Shellenberger szerint a kábítószer-kérdés túlmutat ezen és az állam elkötelezettséget mutat más szerek engedélyeztetése mellett is, mint például az opioidok dekriminalizálása. Itt fontos kiemelni, amit a könyv is megtesz, hogy kutatási adatok alapján az Egyesült Államokban a véletlenül bekövetkezett halálok első számú oka a kábítószer-túladagolás.

Portugália példája évtizedek óta modellként szolgál az ártalomcsökkentést és a dekriminalizálást szorgalmazó csoportok számára. Az ország ugyan dekriminalizálta a kábítószereket, azonban ettől függetlenül is kemény pénzbírsággal vagy börtönnel sújtja azokat, akik keménydrogokat birtokolnak. Megjegyzi azonban, hogy Portugália nem engedi el a kábítószerfüggők kezét úgy, ahogy a nyugati parti nagyvárosok teszik. Megemlíti, hogy a dekriminalizálás hátulütője, hogy míg csökkenti az árakat a termelési és forgalmazási költségek csökkentésével, addig ez növeli a felhasználást (Megjegyzés: ennek ellenkezőjére, azaz dekriminalizálás hatására növekvő árnövekedést is tapasztaltunk már, erről korábban [ITT](#) írtunk.) Sajnos Portugália esetében is növekedett a kábítószer túladagolások miatti halálesetek száma és az általános szerhasználat is a dekriminalizálást követően.

Amszterdam és San Francisco között azért vonható párhuzam mert az 1980-as években az európai nagyváros is hasonló problémákkal küzdött, mint amerikai társa. Ezek magukba foglalják a szabadtéri drogfogyasztást, a túladagolások okozta haláleseteket, a hajléktalanságot és a bűnözést. Ezek ellenére Amszterdam mégsem szenved akkora méretű hajléktalanságtól, mint San Francisco, pedig kvázi dekriminalizálták a marihuánát. Itt megint felmerül a kérdés, hogy mégis mit rontanak el a vezetők San Franciscóban? Hollandiában kezdetben segítő megközelítéssel próbálkoztak, rendvédelmi intézkedések nélkül felszámolni a szabadtéri kábítószer-fogyasztást, de ez nem működött. A megoldást a bűnüldözési és szociális szolgáltatások kombinációja jelentette, így sikerült felszámolni a szabadtéri kábítószerpiacokat. Lényeges, hogy Amszterdam és más európai városok is megakadályozták, hogy ezek a „kábitószer-szolgáltatások” egy helyen

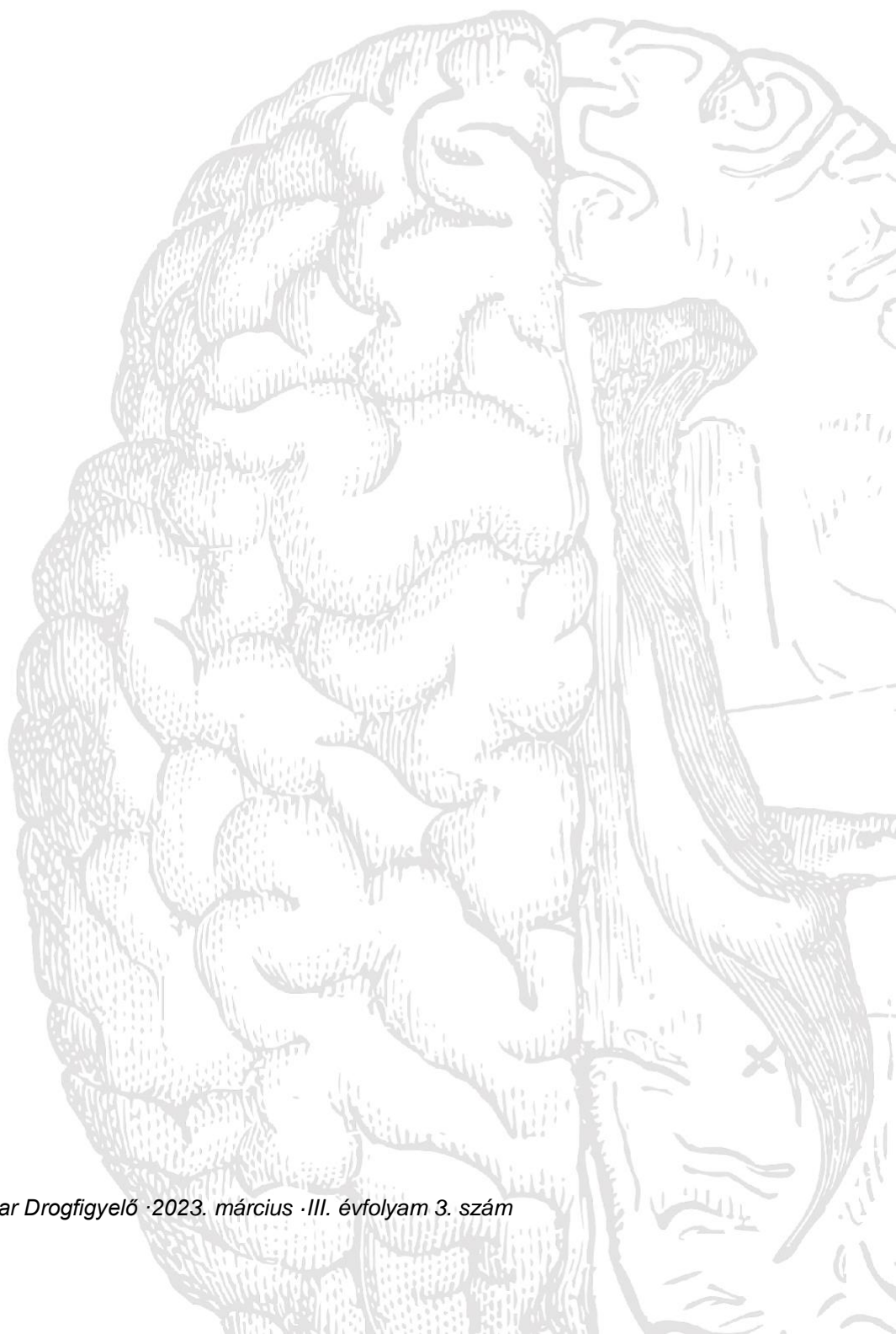
összpontosuljanak, ezzel elkerülve, hogy a koncentrációjuk lehetővé tegye a kábítószer színterének virágzását.

Shellenberger szerint nem lehet teljesen felszámolni a kábítószer-kereskedelmet a polgári szabadságjogok csorbítása nélkül, de meg kell tenni azokat a lépéseket, melyek szabályozzák és tiltják a kábítószeres szabadtéri kereskedelmét és használatát, ezzel növelve a városrészek biztonságát. Úgy vélekedik, hogy nem jó, ha a kormány beavatkozik a kábítószeres kereskedelmébe, legyen az akár csak gyógyszerészeti szempont. Nem utasítja el teljesen a dekriminalizációt, azonban szerinte el kell lehetetleníteni szigorú szabályozással a fogyasztókat, hogy ne juthassanak hozzá a felhasználók. Az általános gyakorlat, mely vagy a dekriminalizálást vagy az erős büntüldözést alkalmazza, nem feltétlenül vezet megoldáshoz, ezért úgy vélekedik, hogy a holland és portugál példák ötvözésével hozható létre egy működő politika.

Összességében kijelenthető, hogy a könyv egyes részei igen elgondolkodtatóak és teljes mértékben megválaszolják az alcímben feltett kérdést. San Francisco, mint a modern progresszivismus egyik bölcsője valóban szembe kell nézzen olyan problémákkal, amelyek azonnali megoldást igényelnek, melyeket eddig vagy nem vettek elég komolyan vagy figyelmen kívül hagytak. Az Egyesült Államokat sokszor a szabadság országának írják le, viszont nem szabad elfelejtenünk, hogy ez a fajta szabadság megfelelő felelősségvállalást igényel egyéni és társadalmi szinten egyaránt.

A problémák felvetése és megindoklása mellett a kötet nem csak a tényeket közli, hanem megoldásokat is kínál az általa említett gondokra. Mindenképpen érdekes Michael Shellenberger gondolatait elolvasni a hajléktalanság, valamint a kábítószerhelyzet összetett

témájáról. Shellenberger azok számára is érdekes lehet, akik nem feltétlenül vallanak hasonló nézeteket, ugyanis sajátos nézőpontokat kínál az eddig megszokott vizsgáldási szempontok helyett.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Michael Shellenberger, Harper Collins Publisher
<https://www.harpercollins.com/blogs/authors/michael-shellenberger-202041826726>
2. Michael S., San Fransicko, Why Progressives Ruin Cities, Harper Collins Publishers, 2021

